

Budget 2026-2029 - 2. behandlingsbudgettet

25/7481 Åben Sag

Sagsgang

ØK, KB

Sagsfremstilling

På mødet deltager økonomichef Bettina Andersen.

I denne sag fremsendes årsbudgettet for 2026-2029 til 2. behandling.

Socialdemokratiet, Venstre, Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance, Dansk Folkeparti og Danmarksdemokraterne har indgået en budgetaftale for 2026-2029, som behandles af Økonomiudvalget og Kommunalbestyrelsen i henhold til budgetproceduren. Budgetaftalen er vedhæftet som bilag, samt oversigt over driftsændringer og anlæg og diverse bilag.

Budgetaftalen indebærer, at alle der står bag budgetaftalen godkender budgetaftalen, og at der ikke bliver stillet ændringsforslag til enkelte dele af aftalen.

I år opleves der særlige forhold omkring indtægterne, der er væsentlig lavere end forventet i budgetperioden. Det skyldes primært, at bloktilskuddet er væsentlig lavere i både 2026 og efterfølgende år. De væsentligste årsager er:

- at en række kommuner har en større stigning i indkomstskatter og selskabsskatter end Norddjurs Kommune, selvom vores skatteindtægter også stiger. Når andre kommuner har større indtægter fra selskabs- og indkomstskatter, bliver det samlede bloktilskud nedsat. Det giver en skævfordeling, som Norddjurs Kommune taber på.
- vi er færre borgere i Norddjurs end det var forventet sidste år, mens der samtidig er kommet flere til på landsplan. Færre borgere giver også lavere indtægter.
- En nedjustering af pris- og lønskøn, som dog også nedjusterer udgiftsside

Norddjurs Kommune er ikke alene om at opleve denne udvikling. Forvaltningen har været i kontakt med andre kommuner, hvor der også er oplevet store ændringer i forhold til forventningerne sidste år.

I den budgetaftale, der er indgået blandt flertallet i kommunalbestyrelsen, er der strukturel balance i 2026, mens det er aftalt at igangsætte analyser på tiltag, der kan bidrage med en langsigtet tilpasning i overslagsårene, hvor der ikke er balance mellem indtægterne, og de samlede udgifter til drift, anlæg og afdrag.

Helt generelt stiger Norddjurs Kommunes indtægter ikke i samme takt som udgifterne. Det er ikke nyt - det billede har været kendt i flere år bl.a. fordi Norddjurs har nogle særlige tilskud pga. fald i befolkningen og tilskud til skattenedsættelse, som nedtrappes over årene. I det seneste vedtagne budget blev der derfor vedtaget første runde af en række råderumstiltag, som skal være med til at skabe økonomisk råderum, ligesom der i flere år har været indarbejdet omprioriteringsbidrag. Norddjurs Kommune har en robust kassebeholdning, som kan afbøde, at der skal laves hårde opbremsninger på den korte bane. Men det er nødvendigt med yderligere initiativer til at skabe balance på den længere bane.

Hovedtallene i budgetaftalen fremgår af nedenstående tabel:

Budgetbalance 2026-2029 i mio. kr.	2026	2027	2028	2029
Indtægter	-3.317,5	-3.364,2	-3.436,2	-3.532,8
Driftsområdet incl. renter	3.209,4	3.325,1	3.436,8	3.532,9
Resultat af ordinær drift	-108,0	-39,1	0,7	0,1
Anlægsudgifter	134,4	135,0	85,8	53,8
Anlægsindtægter	-33,4	-29,0	-31,5	-9,0
Afdrag*	34,3	30,6	30,8	31,0
Strukturel balance ekskl. investeringspulje på 25 mio. kr. i 2026 og 2027, -=overskud, +=underskud	-0,4	72,5	85,9	75,9
Øvrige finansforskydninger	-4,5	-19,4	0,0	0,0
Kasseforøgelse (-)/ Kasseforbrug (+)	22,7	78,1	85,9	75,9
Kassebeholdning gennemsnit	471,0	419,2	332,9	252,0

*Grundkapital almene boliger indgår med 4,2 mio. kr. i 2026 og 3 mio. kr. årligt i efterfølgende år.

De centrale økonomiske målsætninger som er vedtaget i kommunens økonomiske politik er:

- Strukturel balance i alle år
- Anlægsudgifter svarende til anlægsrammen som pt. udgør ca. 100 mio. kr.
- Nedbringelse af gæld på minimum 10 mio. kr. årligt
- En gennemsnitlig kassebeholdning på mindst 175 mio. kr.
- Servicerammen og anlægsrammen overholdes.

På baggrund af budgetforhandlingerne er der i budgetaftalen indarbejdet ekstra initiativer/investeringer på driften på 11,0 mio. kr. i 2026, 9,4 mio. kr. i 2027 og samlet reduktioner på 35,9 mio. kr. i 2028-2029. Ændringerne fremgår af den vedlagte oversigt over driftsændringer og indeholder blandt andet nulstilling af pulje på 10 mio. kr. til værn om servicerammen i år 2028 og 2029 samt nedjustering som følge af et demografireguleret servicemål på 3 mio. kr. i 2028 og 30 mio. kr. i 2029. Det forventes desuden, at der vil være en ny Tilskuds- og udligningsmodel fra 2029.

I budgetaftalen er der indregnet indtægter fra puljen til særligt økonomisk vanskeligt stillede kommuner på 20,1 mio. kr. i 2026, som er udmeldt ultimo august. Samtidig har Norddjurs Kommune modtaget et ekstra finansieringstilskud på 19,2 mio. kr. i 2026, der er indregnet på indtægtssiden. Finansieringstilskuddet er jf. Økonomiudvalgets beslutning den 18. august også indarbejdet i overslagsårene 2027-2029.

I 2026 er der strukturel balance, mens der i er underskud på 73 mio. kr. i 2027, 86 mio. kr. i 2028 og 76 mio. kr. i 2029.

Der er i budgettet aftalt et anlægsniveau på ca. 134 mio. kr. i 2026, 135 mio. kr. 2027. I 2028 og 2029 ligger anlægsudgifterne på henholdsvis 86 mio. kr. og 54 mio. kr. Målsætningen er på 100 mio. kr. årligt. I de aftalte anlægsudgifter indgår der i 2026 og 2027 en investeringspulje på årligt 25 mio. kr. Investeringspuljen indeholder b.la. projektet Højvandslukke ved Grenaa Havn. Projektet er medfinansieret af tilskud fra staten, som forventes modtaget i 2028. Det er aftalt, at investeringspuljen på de 25 mio. kr. ligger uden for beregningen af den strukturelle balance. De prioriterede anlægsprojekter i budgetperioden fremgår af vedlagte anlægsoversigt.

Målsætningen om en gennemsnitlig kassebeholdning på mindst 175 mio. kr. er opfyldt i budgetperioden. I budgetaftalen falder den gennemsnitlige kassebeholdning dog til 252 mio. kr. i 2029. Kassebeholdningen forventes at udgøre ca. 532 mio. kr. ved udgangen 2025.

KL har udmeldt en vejledende teknisk serviceramme for Norddjurs Kommune på 2.240,6 mio. kr. I den vejledende ramme, er der dog ikke taget højde for, at befolkningen i Norddjurs Kommune er faldet. I budgetaftalen er der budgetteret med serviceudgifter på i alt 2.222,7 mio. kr. svarende til at budgettet ligger 17,9 mio. kr. under den vejledende ramme.

KL har ligeledes udmeldt en vejledende teknisk anlægsramme for Norddjurs Kommune på 109 mio. kr. i 2026. I budgetaftalen er der budgetlagt med anlægsudgifter på 134 mio. kr., svarende til 25 mio. kr. over den vejledende ramme.

Der er sanktioner, hvis kommunerne samlet set på landsplan ikke overholder de aftalte rammer på anlæg og service i budgetterne. Hvis den fælleskommunale budgetlægning ikke går op, er forligskredsen enige om at mødes og tage stilling hertil.

Der er vedlagt en oversigt over ændringer, der er indarbejdet på driften, heraf fremgår ændringer i 2. forhandlingsrunde, samt en oversigt over de anlæg, der indgår i budgetaftalen.

Nedenfor er oplistet en række af ændringerne siden 1. behandlingen:

- Der afsættes beløb til juniorklub i bybånd Midt
- Kulturklubben under Kulturskolen udvides til alle folkeskoler på én årgang
- Der afsættes midler til finansiering af solsikkensoren, der håndteres af Handicaprådet
- Der afsættes midler til et Frivilligcenter, som til en opstart får base på biblioteket i Grenaa.
- Der etableres 12 ekstra flexknudepunkter
- Tilskud til private vuggestuer hæves til niveauet for kommunale vuggestuer

Der er i beregningerne af indtægterne for 2026 taget udgangspunkt i det statsgaranterede udskrivningsgrundlag for 2026 med effekten på tilskuds- og udligningsbeløb. Beslutningen om valg af statsgaranti eller selvbudgettering træffes i forbindelse med 2. behandlingen af budgettet.

Med statsgarantien er kommunen sikret en bestemt indtægt fra indkomstskat og tilskuds- og udligningsordningen, uanset om det faktiske udskrivningsgrundlag bliver højere eller lavere. For Norddjurs Kommune er det en fordel at vælge statsgarantien, da befolkningstallet er faldende. Der er lavet en beregning af de økonomiske konsekvenser ved selvbudgettering med udgangspunkt i de nyeste skøn for skatteindtægterne i 2026, der viser, at gevinsten ved at vælge statsgarantien frem for selvbudgettering er cirka 13,5 mio. kr.

Regeringen og KL indgik aftale den 18. februar om en ændret selvbudgetteringsordning. Ændringen betyder, at valget fremover fokuserer på kommunens egen udvikling og ikke påvirkes af udviklingen på landsplan. Ordningen giver fortsat væstkommunerne mulighed for at budgettere med egne skøn med fokus på deres egen forventede udvikling, og øger samtidig budgetsikkerheden for de kommuner, der ønsker at budgettere med statsgarantien.

Der indføres et sikkerhedsnet i form af en øvre ramme på 1,5 mia. kr. for de samlede merindtægter i selvbudgetteringsordningen. Det udgør samtidig den maksimale modregning for de samlede merindtægter ved selvbudgettering vedrørende et budgetår i kommunernes samlede bloktilskud.

Konkret betyder ændringen at det ikke længere giver mening at selvbudgettere, medmindre den lokale vækst i kommunen væsentligt overgår de udviklingsskøn som er grundlaget for statsgarantien.

Ifølge Dataprocess' prognose for udviklingen i Norddjurs Kommunes udskrivningsgrundlag og folketal, vil selvbudgettering reducere kommunens samlede finansiering med 13,5 mio. kr. Det anbefales derfor at bruge statsgarantien som grundlag for indtægterne i budget 2026.

Forslag til takstoversigt er vedlagt som bilag. Ikke alle takster er kendte, og takstoversigten bliver derfor fremlagt til endelig godkendelse på Kommunalbestyrelsens møde i december 2025.

Socialistisk Folkeparti (SF) og Natur- og Velfærdslisten (N) er ikke en del af forligskredsen omkring budgetaftalen.

SF har lavet et alternativt budgetforslag, som er vedlagt som bilag til denne sag, og det alternative budgetforslag indgik også i høringsmaterialet. SF har efter høringsperiode tilføjet yderligere ændringer i deres budgetforslag.

Natur- og Velfærdslisten stillede ved Økonomiudvalgets 1. behandling af budgettet følgende ændringsforslag, som også indgik i høringsmaterialet: *"Natur- og Velfærdslisten kan ikke bakke op om forligspartiernes budgetaftale da der dels ikke er afsat penge til opkøb af arealer til naturformål, som vi ellers ifølge kommuneplaner siden 2017, klimahandleplan siden 2023 og politik for tidlig inklusion og sundhedspolitik burde prioritere og dels fordi Fjellerup Udvikling med beton for millioner prioriteres.*

Natur- og Velfærdslisten henviser til bilag 11.1 Notat opkøb af jord til naturformål fra budget 2025-28 for yderligere information om formålet med at opkøbe arealer til naturformål." Dette bilag er vedlagt som bilag i særskilt notat sammen med Natur- og Velfærdslistens protokollering fra Økonomiudvalgets møde den 9. september.

Høringsperioden løb fra 9. september og til 19. september 2025 kl. 12.00. Der indkom i alt 77 høringsvar, som er vedlagt som bilag. Norddjurs Kommune må som følge af persondataforordningen ikke offentliggøre høringsvar, som indeholder fortrolige eller følsomme personoplysninger. Det kan f.eks. være oplysninger om navn og adresse på den person, der indsender, helbredsoplysninger mv. Af den årsag er bilaget konsekvent rensat for navne og adresse oplysninger for at anonymisere høringsvarene. Forvaltningen bemærker, at alle høringsvar er tilgået Kommunalbestyrelsen i oprindelig udgave til brug for budgetforhandlingerne.

De 5 emner, som flest høringsvar berørte er:

- Juniorklub i Midt
- HR og Trivsel
- Kloge kvadratmeter
- Frivillighed og Civilsamfund
- Kulturklubben

Borgmester og Direktionen afholder orienteringsmøder for Hovedudvalget og aftaleholdere i uge 41, hvor indholdet i den endelige budgetaftale gennemgås.

Som foregående år vil der endvidere blive lavet to udgaver af budgettet – et let tilgængeligt sammendrag af budgettet og et samlet budget med budgetaftale, budgetbemærkninger og talspecifikationer. Sammendraget vil indeholde hovedelementerne i budgettet, ligesom det vil formidle den politiske aftale omkring budgettet. Begge udgaver vil være tilgængelige på kommunens hjemmeside. Sammendraget af budgettet er færdigt i uge 41, mens den fulde udgave vil være klar i december.

På Kommunalbestyrelsens møde den 7. oktober forventes både budget 2026-2029 og en ændret styrelsesvedtægt at blive godkendt. Den nye vedtægt omhandler kommunens udvalgsstruktur. I forlængelse heraf vil budgettet blive omfordelt til de nye udvalg i overensstemmelse med vedtægten og det bevillingsniveau, som blev godkendt ved 1. behandlingen af budgettet.

Sammenhæng til andre politikker/strategier og fagområder

Der er sammenhæng til de aftalte målsætninger i den gældende økonomiske politik. Med særlig betydning for budgetlægningen kan nævnes målsætninger vedrørende strukturel balance, gennemsnitlig kassebeholdning, anlægsramme, afvikling af gæld samt årlig effektivisering.

Økonomiske konsekvenser

Som et led i den nye boligskattelev, skal Staten overtage administration af indefrysningsslån af grundskyld. Dette betyder også at Staten skal overtage de nuværende lån fra kommunerne. Der er lagt en forventning ind om, at Norddjurs Kommune får 19,4 mio. kr. retur i 2027 i forbindelse med, at Staten overtager lånene. Beløbet kan ændre sig som følge af efterreguleringer frem til indfrielsestidspunktet.

Ifølge budgetaftalen er forligspartierne enige om, at der i forbindelse med vedtagelse af budgettet i oktober 2025 samtidig gives anlægsbevillinger med det samme til alle de anlægsprojekter, som ikke kræver yderligere politisk stillingtagen. I den forbindelse søges der samlet set om anlægsbevillinger til anlægsudgifter til 25 anlægsprojekter på investeringsoversigten for i alt 39,2 mio. kr. i år 2026. De udvalgte anlæg fremgår af vedlagte bilag med anlægsbevillinger. Bevillingerne fordeler sig med 1,4 mio. kr. til Økonomiudvalget, 2,3 mio. kr. til Kultur- og Fritidsudvalget, 34,4 mio. kr. til Miljø- og Teknikudvalget, og 1,1 mio. kr. til Voksen- og Plejeudvalget.

Lovgrundlag

Jf. Bekendtgørelse om kommunernes budget- og regnskabsvæsen, revision mv. skal budgettet senest 2. behandles/vedtages af Kommunalbestyrelsen den 15. oktober.

Indstilling

Økonomichefen indstiller at

1. Der tages stilling til Socialistisk Folkeparti's alternative budgetforslag
2. Der tages stilling til Natur- og Velfærdslistens ændringsforslag
3. Forligspartiernes budgetaftale for 2026-2029 godkendes.
4. Norddjurs Kommunes indtægtgrundlag for indkomstskat, tilskud og udligning i 2026 baseres på statsgaranti.
5. Taksterne i den vedlagte takstoversigt godkendes.
6. Indtægtgrundlaget fastsættes uændret på en indkomstskatteprocent på 26,0 % i 2026 samt grundskyldspromille på 16,8 ‰ for øvrige ejendomme og 7,2 ‰ på erhvervs-/produktionsjord.
7. Der gives anlægsbevillinger på i alt 39,2 mio. kr. i 2026 finansieret af det til formålene afsatte rådighedsbeløb på anlægsoversigten til budget 2026-2029. De udvalgte anlæg fremgår af bilag med anlægsbevillinger og fordeler sig med 1,4 mio. kr. til Økonomiudvalget, 2,3 mio. kr. til Kultur- og Fritidsudvalget, 34,4 mio. kr. til Miljø- og Teknikudvalget, og 1,1 mio. kr. til Voksen- og Plejeudvalget.
8. På baggrund af ændret styrelsesvedtægt, som forventes godkendt af Kommunalbestyrelsen den 7. oktober 2025 vil budget 2026-2029 blive omfordelt til de nye udvalg i overensstemmelse med vedtægten og det bevillingsniveau, som blev godkendt ved 1. behandlingen af budgettet.

Beslutning i Økonomiudvalget den 30-09-2025

Ad 1: Et flertal bestående af Kasper Bjerregaard (V), Lars Møller (A), Benny Hammer (C), Sebastian Grauert-Halkjær (I), Jens Kannegaard Lundager (O) og Diana Mikkelsen (D) tiltræder ikke Socialistisk Folkeparti's (SF) alternative budgetforlag.

Kasper Vindbjerg (F) tiltræder det alternative budgetforslag fra SF)

Ulf Harbo (N) tager forbehold.

Ad 2: Et flertal bestående af Kasper Bjerregaard (V), Lars Møller (A), Benny Hammer (C), Sebastian Grauert-Halkjær (I), Jens Kannegaard Lundager (O) og Diana Mikkelsen (D) tiltræder ikke Natur- og Velfærdslistens ændringsforslag.

Ulf Harbo (N) tiltræder ændringsforslaget.

Kasper Vindbjerg (F) tager forbehold.

Ad 3: Ad 2: Et flertal bestående af Kasper Bjerregaard (V), Lars Møller (A), Benny Hammer (C), Sebastian Grauert-Halkjær (I), Jens Kannegaard Lundager (O) og Diana Mikkelsen (D) tiltræder forligskredens budgetaftale.

Et mindretal bestående af Kasper Vindbjerg (F) og Ulf Harbo (N) tiltræder ikke forligskredsens budgetaftale.

Ad 4: Tiltrådt.

Ad 5: Tiltrådt.

Ad 6: Tiltrådt.

Ad 7: Tiltrådt.

Ad 8: Tiltrådt.

Afbud:

Allan Gjersbøl Jørgensen (A)

Beslutning i Kommunalbestyrelsen den 07-10-2025

Ad 1.: Der stemmes om SF's alternative budgetforslag.

For: 5 (F, N Anders Lind (A))

Imod: 20 (A (på nær Anders Lind), V, C, I, O, Æ)

Forkastet

Ad 2: Der stemmes om Natur- og Velfærdslistens ændringsforslag.

For: 4 (F, N)

Imod: 21 (A, V, C, I, O, Æ)

Forkastet

Ad 3: Der stemmes om forligspartiernes budgetaftale 2026-2029

For: 21 (A, V, C, I, O, Æ)

Imod: 1 (N)

Undlader: 3 (F)

Vedtaget

Ad 4 - 8: Godkendt.

Afbud:

Morten Friis Heidemann (V)

Jens Meilvang (I)

Indstilling

Formanden indstiller, at punktet tages til orientering og drøftes.

Bilag:

1 - 3821421	Åben	Budgetaftale 2026-2029 med underskrifter	(80278/25)	(H)
2 - 3821800	Åben	Budgetbalance 2. behandlingsbudget	(80565/25)	(H)
3 - 3821437	Åben	Driftsændringer 2026-2029	(80294/25)	(H)
4 - 3821435	Åben	Anlægsoversigt 2026-2029	(80292/25)	(H)
5 - 3820784	Åben	Anlægsbevillinger ved budgetvedtagelse	(79774/25)	(H)
6 - 3821914	Åben	Høringssvar budget 2026-2029	(80656/25)	(H)
7 - 3821627	Åben	Takstoversigt 2026 - 2. behandlingsbudgettet	(80437/25)	(H)
8 - 3820918	Åben	Generelle bemærkninger 2026 - 2029	(79884/25)	(H)
9 - 3821828	Åben	Budgetbemærkninger 2026-2029 2. beh	(80584/25)	(H)
10 - 3821436	Åben	Budgetbalance SF alternativ budgetbalance	(80293/25)	(H)
11 - 3821432	Åben	Driftsændringer SF - 2. behandling V2	(80289/25)	(H)

12 -	Åben	Anlægsforslag SF - 2. behandling V2	(80560/25) (H)
3821795			
13 -	Åben	Natur- og Velfærdslistens ændringsforslag budget	(79776/25) (H)
3820786		2026-2029	